

دفاع از شیب اصلاح قیمت‌ها و هدفمندی یارانه‌ها

اکبر ترکان معاون اسبق برنامه‌ریزی وزارت نفت تدابیر اجرایی دولت در هدفمندی یارانه‌ها را عاقلانه و سنجیده عنوان کرد. مهندس ترکان در زمان مسئولیت یکی از برنامه‌ریزان و مدیران اصلی حوزه انرژی کشور به شمار می‌رفت و تأکید او بر اجرای هدفمندی یارانه‌ها را می‌توان به عنوان نشانه از تأثیر جدی این کار بر حوزه نفت و گاز کشور تلقی کرد. ترکان یکی از مهمترین تأثیرات اجرای کامل قانون هدفمند کردن یارانه‌ها را ایجاد امکان صادرات گاز و فرآورده‌های نفتی می‌داند. وی معتقد است با اصلاح کامل قیمت‌ها و به بهره‌برداری رسیدن فازهای نیم‌ساخته پارس جنوبی بین ۳۰۰ تا ۴۰۰ میلیون متر مکعب در روز به ظرفیت صادرات گاز کشور اضافه می‌شود. در ادامه مشروح این گفت‌وگوی با نظر خوانندگان محترم می‌رسد:

انتخاب کنیم و اگر جایی به کم یا زیاد کردن این شیب نیاز است دولت باید بتواند از خود انعطاف نشان دهد که ظاهراً امکان چنین مانوری وجود دارد. تدبیر اندیشیده شده تدبیر خوبی است چنانکه قیمت ۷ سنت برای هر متر مکعب گاز که برای صنایع اختصاص داده شده قیمت خوبی است و باید مراقبت شود که سال‌های آینده با شیب بالا، زیاد نشود. به طور کلی باید مواظب باشیم صنایع کشور از اجرای این قانون آسیب نبیند چرا که صنعت بخش مولد ما است. تا کنون تدابیر عاقلانه و سنجیده بوده است و امیدواریم بقیه مسیر نیز با همین تدبیر جلو برود.

قرار بود دولت طی ۵ سال قیمت حامل‌های سوخت را به فوب خلیج فارس برساند اما به عنوان مثال بنزین آزاد ۷۰۰ تومانی اختلاف چندان با قیمت فوب ندارد...

البته بنزین ۷۰۰ تومانی به مازاد مصرف تعلق دارد و در کنار آن سهمیه ۴۰۰ تومانی به خودروها اختصاص داده شده است و انتخاب این قیمت‌ها انتخاب خوبی است.

■ دقیقاً انتظار چه نوع تأثیراتی را در اثر اجرای این قانون در بخش نفت و گاز کشور داریم؟

ما به زودی صادرکننده گاز خواهیم شد. فازهای ۱۶، ۱۵، ۱۸ و ۱۷ و ۱۲ پارس جنوبی احتمالاً تا پایان دولت دهم به بهره‌برداری می‌رسند. فاز ۱۲ معادل ۳ فاز است و بهره‌برداری از این فازها به معنی به تولید رسیدن ۷ فاز پارس جنوبی است و ۷ فاز پارس جنوبی یعنی روزی ۱۷۵ میلیون متر مکعب تولید گاز که این عدد ما را صادرکننده گاز می‌کنند.

به علاوه همه تولید فعلی کشور در حال مصرف شدن است و با اصلاح قیمت گاز مطمئناً مصرف داخلی کشور، بیش از ۳۰۰ میلیون متر مکعب نخواهد بود این در حالی است که در شرایط فعلی ۵۰۰ میلیون متر مکعب در روز در زمستان گاز مصرف می‌کنیم.

■ واقعاً با اصلاح قیمت‌ها مصرف گاز تا این حد کاهش پیدا می‌کند؟

بله. حتماً چون ما هم مانند بقیه کشورهای دنیا خواهیم شد. فرض کنید ایران از نظر مصرف انرژی مانند ترکیه شود. کل ظرفیت پالایشگاهی ترکیه تنها ۷۰۰ تا ۷۸۰ هزار بشکه در روز است در حالی که اقتصاد ترکیه از نظر تولید بیش از دو برابر اقتصاد ما تولید ناخالص داخلی دارد.

زمانی که مصرف بنزین و گازوئیل آنها کمتر از نیمی از مصرف ما است

■ به نظر می‌رسد اولین تأثیر مثبت هدفمندی یارانه‌ها روی بخش نفت و گاز کشور باشد و بتواند این بخش را به سمت عملکرد بهینه راهبری کند. آیا با چنین گزاره‌ای موافقت می‌کنید؟

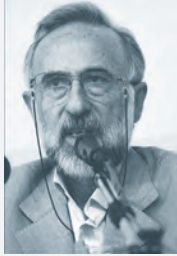
قطعاً این نتیجه را خواهیم داشت، اما اکنون برای ارائه چنین قضاوتی زود است چرا که نتایج اجرای هدفمند کردن یارانه‌ها به طور عینی بروز نکرده است. به طور مثال اگر چه مصرف روزانه بنزین به ۵۳ میلیون لیتر کاهش یافته و این خبر خوبی است و کاهش مصرف ۱۰ میلیون لیتر در روز را نشان می‌دهد. اما این هنوز تأثیر واقعی اجرای قانون نیست، چرا که مردم هنوز بنزین ۱۰۰ تومانی هم در کارت‌ها دارند و ظاهراً نزدیک به یک میلیارد لیتر بنزین در کارت‌های سوخت ذخیره شده است.

تا زمانی که این ذخایر وجود دارد اثر واقعی اجرای قانون پدیدار نمی‌شود. اثر واقعی اجرای قانون و کاهش مصرف زمانی مشخص می‌شود که به سمت مصرف سوخت به قیمت‌هایی نزدیک قیمت واقعی حرکت کنیم.

مصرف روزانه گاز کم شده و این اثر خود را بیشتر نشان خواهد داد. اما بعد از این مرحله، مرحله‌ای است که مردم رعایت استانداردهای مربوط به مصرف انرژی را در ساخت و سازهای جدید آغاز می‌کنند. این کار به معنی اجرای ماده ۱۹ مقررات ساختمان است که شامل عایق‌سازی دیوارها، پنجره‌های دو جداره و طراحی ساختمان بر مبنای صرفه‌جویی در مصرف انرژی است که آثار آن در سال‌های آینده به صورت گسترده‌تر مشاهده خواهد شد.

■ در خصوص اصلاح قیمت‌ها در دوران‌های مختلف مکانیزم‌های مختلفی مطرح بود. آنچه که دولت اجراء کرده با این مکانیزم‌ها چقدر متفاوت است و شما کدام شیوه را از میان مکانیزم‌های مطرح شده بهینه‌تر می‌دانید؟

به نظر من تصمیمی که گرفته شده تصمیم خوبی است. مثلاً مصرف گاز را در پنج منطقه تقسیم‌بندی کرده‌اند و برای هر منطقه کرانه مصرف تعیین کرده‌اند و گفته‌اند در بالا و پایین این کرانه مصرف تعرفه‌ها با قیمت‌های متفاوت اعمال می‌شود و در کرانه‌های بالاتر مصرف، تعرفه به تدریج افزایش پیدا می‌کند. این تصمیم بسیار خوبی است و نشان می‌دهد با تدبیر درباره آن فکر شده است. در مورد بنزین نیز در بخشی که احتمال آثار اجتماعی در مورد آن وجود داشت دولت دست انعطاف خود را باز گذاشته است و هر جایی مشکل درست شود می‌تواند به سرعت انعطاف نشان داده و مشکل را برطرف کند که این کار نیز مثبت است. باید در هر مرحله از اجرای قانون هدفمند کردن یارانه‌ها شیب مناسب را

تولید ۸۰ درصد نفت کشور در مناطق نفت خیز جنوب

مدیرعامل مناطق نفت خیز جنوب گفت، ۴۵ میدان یا ۶۰ مخزن نفتی در اختیار شرکت مناطق نفت خیز جنوب است که تا چند دهه محل درآمد ارزی و همچنین تأمین انرژی کشور است. وی ظرفیت تولید نفت در این شرکت را ۳/۲ میلیون بشکه نفت در روز دانست و گفت، این میزان بیش از ۸۰ درصد کل نفت تولیدی کشور است که ۱/۸ میلیون بشکه از آن صادر و ۱/۴ میلیون بشکه به پالایشگاه‌های داخل کشور ارسال می‌شود.

مهندس حسن بیگلر اضافه کرد، در این شرکت همچنین ۱۰۱ میلیون متر مکعب در روز گاز همراه و گنبدی و ۱۴۵ تا ۱۵۰ هزار بشکه در روز میعانات گازی تولید می‌شود. وی چاه‌های تولیدی این شرکت را هزار و ۵۴۵ حلقه شامل هزار و ۴۹۸ حلقه چاه نفتی و ۴۷ حلقه چاه گازی دانست و گفت، ترانزیت بخشی از نفت تولیدی شرکت‌های نفت مناطق مرکزی، اروندان و بهرگان نیز از جمله وظایف شرکت ماست.

وی با اشاره به پروژه محور بودن سازمان مطبوع خود گفت، ۸۰۰ پروژه فعال با دو هزار پیمان در قالب برنامه‌های پنج ساله طراحی و تدوین شده است که بار مالی این پروژه‌های ۵ ساله ۱۵ تا ۲۰ هزار میلیارد تومان است.

وی با بیان اینکه هزینه‌های جاری شرکت یک و نیم هزار میلیارد تومان است افزود، میادین هیدروکربوری در اختیار شرکت ما در سطح ۴۰۰ هزار کیلومتر مربع و در ۵ استان گسترده است. حسن بیگلر اضافه کرد، ۲۰ پروژه از ۳۰ پروژه مطالعه برای ازدیاد برداشت و تولید صیانتی به نتیجه رسیده است و ۶۰ پروژه فعال حفاظت از محیط زیست تعریف کرده‌ایم که در زمینه جمع‌آوری گازها مدیریت پسماند حفاری، جلوگیری از سوزاندن گاز و تزریق پسماند کارخانه‌های نمک‌زدایی در چاه‌های تزریق را شامل می‌شود. وی مدیریت یکپارچه منابع هیدروکربوری شامل تولید صیانتی و ازدیاد برداشت را یکی از راهبردهای شرکت مطبوع خود دانست و اظهار داشت، بهبود کیفیت نفت خام تولیدی نیز یکی از راهبردهای ماست چرا که اکثر مخازن ما در نیمه دوم عمر میدان قرار دارد و با نزدیک شدن مرزهای آب و نفت همواره به میزان جزئی آب در کنار نفت تولید می‌شود.

وی در ادامه با بیان اینکه تا پیش از پیروزی انقلاب حدود ۸۰ درصد گازهای تولیدی در مشعل‌ها سوزانده می‌شد اظهار داشت، در حال حاضر ۹۲ درصد گاز جمع‌آوری می‌شود، برای ۶ درصد گازها پروژه فعال داریم که آخرین آنها در سال ۹۱ به پایان می‌رسد و برای دو درصد باقی مانده که بسیار پراکنده هستند علی‌رغم نداشتن صرفه اقتصادی در حال مطالعه و برنامه‌ریزی جمع‌آوری آنها به منظور حفاظت از محیط زیست است.

وی ضریب بازیافت میادین در مخازن کربناته را بین ۳ تا ۱۵ درصد و در مخازن ماسه‌ای نزدیک ۲۴ تا ۶۲ درصد دانست و گفت، ما در سازند آسماری اهواز بین ۶/۲ تا ۵۴ درصد ضریب بازیافت داریم و این ضریب در بنگستان بین ۵/۶ تا ۳۱ درصد است. وی با تأکید بر اینکه در لایه‌های ماسه‌ای تا ۶۴ درصد ضریب بازیافت مخزن وجود دارد گفت، برای تمام مخازن بین ۵/۶ تا ۵۴ درصد ضریب بازیافت داریم که ضریب بازیافت لایه‌های کربناته و ماسه‌ای با هم قابل مقایسه نیست.

مدیرعامل شرکت مناطق نفت خیز جنوب با بیان اینکه در کل منطقه ارزانترین نفت در مناطق نفت خیز جنوب تولید می‌شود هزینه تولید هر بشکه نفت را در این شرکت بین ۱/۵ تا ۱/۸ دلار دانست. وی افزود، البته در سطح شرکت ملی نفت و با هزینه‌های سربر آن رقم هزینه تولید هر بشکه نفت بسیار بالاتر می‌رود اما باید گفت، برای توسعه میادین عراق با خارجی‌ها ۵/۵ دلار به ازای هر بشکه قرارداد می‌بندیم.

ما هم با اصلاح مصرف مانند ترکیه از حامل‌های انرژی استفاده خواهیم کرد. در چنین وضعیتی ظرفیت‌های پالایشگاهی کشور توان صادرات پیدا می‌کنند. مصرف ۵۰۰ میلیون متر مکعبی گاز ما قطعاً مصرف غیر عادی و غیر معقولی است و با اصلاح قیمت‌ها مصرف ما ۳۰۰ میلیون متر مکعب خواهد شد یعنی ۲۰۰ میلیون متر مکعب ظرفیت مازاد خواهیم داشت که می‌توانیم آن را صادر کنیم. اینکه حضور ما تاکنون در بازارهای صادراتی دنیا پررنگ نبوده به خاطر این است که ما هرچه گاز تولید کرده‌ایم به دلیل قیمت پایین در داخل مصرف کرده‌ایم. با اصلاح این موارد حضور قدرتمند ایران در بازارهای گاز مشهود خواهد شد. این مسائل توان اقتصادی و اقتدار ما را در بازارهای گازی اروپا و آسیا بالا می‌برد و امیدواریم برای کشور دستاوردهای با ارزشی داشته باشد.

■ ممکن است هدفمند کردن یارانه‌ها روی حوزه بالادست نفت و گاز تأثیر مشخصی داشته باشد؟

وظیفه بالادست تولید است و این مصرف است که با اصلاح قیمت‌ها به مصرف منطقی بازمی‌گردد. حوزه بالادست چه برای مصرف داخلی و چه صادرات باید روی افزایش دادن ظرفیت تولید کار کند. روند افزایش ظرفیت تولید نفت و گاز باید ادامه داشته باشد و با کم شدن مصرف داخلی توان صادراتی اضافه می‌شود.

■ تعیین قیمت خوراک پتروشیمی‌ها یکی از مواردی است که در مورد آن چالش وجود دارد. دولت برای ثابت نگه داشتن قیمت‌ها، قیمت محصولات را پایین نگه داشته و از طرف دیگر خوراک به قیمت روز محاسبه می‌شود نظر شما در این باره چیست؟

قیمت ۷ سنت که در حال حاضر برای هر متر مکعب گاز صنایع و پتروشیمی‌ها گذاشته شده، قیمت خوبی است اما دیگر نباید بالاتر رفت چرا که به هر حال انرژی مزیت ایران است و ما نباید با افزایش قیمت کاری کنیم که این مزیت برای اقتصاد از بین برود. ما باید همواره مزیت قیمت انرژی را برای توسعه اقتصادی کشور را حفظ کنیم.

■ مجموعه صنعت نفت چگونه می‌توند به صورت بهینه از واقعی شدن قیمت‌ها استفاده کند؟

وزارت نفت بیشترین بهره‌ها را از اجرای این قانون می‌برد چرا که ظرفیت‌های آن برای صادرات آزاد می‌شود. اما می‌تواند به ازای این بهره‌مندی به صنایع کمک کند. شرکت‌هایی وجود دارند به نام شرکت‌های اسکو یا Energy service company که این شرکت‌ها می‌توانند به صنایع مختلف کشور برای اصلاح فناوری کمک کنند. بخشی از اضافه مصرف در کشور ما به رفتار مسرفانه مربوط است. اما همه آن نیز رفتار مسرفانه نیست، بلکه فناوری‌ها هم در آن نقش جدی دارند. رفتار مسرفانه با اصلاح رفتار درست می‌شود، اما اصلاح فناوری به سرمایه‌گذاری نیاز دارد به عنوان مثال می‌توانیم به یک کارخانه ریخته‌گری قدیمی برای اصلاح تکنولوژی کمک کنیم. در این بخش‌ها است که وزارت نفت می‌تواند وارد شود.

■ شما پیش از این گفته بودید ۷۰ درصد یارانه‌ها به ۳۰ درصد مردم اختصاص می‌یابد. اما مرکز پژوهش‌ها گزارشی منتشر کرده و این ارقام را غیر واقعی دانسته در عین حال بعضی اقتصاددانان رقم ۱۰۰ میلیارد دلاری یارانه انرژی را زیر سؤال می‌برند و می‌گویند حتی گاز تزریقی به چاه‌ها نیز در این رقم محاسبه شده است و رقم واقعی را ۲۵ میلیارد دلار اعلام می‌کنند.

اشتباه می‌فرمایند. من این ارقام را با پشتوانه محکم گفته‌ام و اسناد و محاسبات آن در وزارت نفت وجود دارد. چنانکه مسئولان فعلی وزارت نفت نیز همین ارقام را ذکر خواهند کرد. اطلاعات کسانی که رقم ۲۵ میلیارد دلاری را اعلام می‌کنند بسیار اشتباه است. تنها نفت خامی که ما به پالایشگاه‌های کشور تحویل می‌دهیم در سال ۶۰۵ میلیون بشکه است. اگر این ۶۰۵ میلیون بشکه را در ۸۵ یا ۹۰ دلار ضرب کنید رقمی نزدیک به ۶۰ میلیارد دلار به دست می‌آید. من از کسی که چنین گفته تعجب می‌کنم. این ارقام محاسبات دقیقی دارد و همه آنها قابل اثبات است.

منبع: خبرگزاری فارس